

PORADENSTVO AKO NÁSTROJ ROZVOJA ČLOVEKA V SLUŽBÁCH PRE DOSPELÝCH

Counselling as a Tool of Development of Human Development in Services for Adults

LEA ŠÍROVÁ

Katedra andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave
Gondova 2, 818 01 Bratislava
sirova@fphil.uniba.sk

Abstrakt

V príspevku predstavujeme poradenstvo ako súčasť služieb dospelým. Inštitucionalizácia poradenstva poukazuje na jeho životnosť, opodstatnenie, ale aj potrebu ďalšieho rozvoja. Zdôrazňujeme uplatnenie poradenstva v rôznych oblastiach života dospelého človeka, pri práci s rôznorodými cieľovými skupinami dospelých. Načrtávame skutočnosť, že poradenstvo sa stáva efektívnym vtedy, ak sleduje rozvoj osobnosti dospelého človeka. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje záujem andragogiky o poradenstvo a rozvoj andragogického poradenstva.

Abstract

In the following study we describe counselling as a part of services for adults. The institutionalization of counselling indicates its topicality and justification as well as the need to continue its development. We stress the application of counselling in different areas of life of an adult person and during the work with various target groups of adults. We outline the fact that counselling is effective provided if it follows the development of personality of an adult. This fact can be proven by the attention which andragogy pays to counselling and the development of andragogical counselling.

Klíčová slova

Poradenstvo, poradenské služby, druhy poradenských služieb, andragogické poradenstvo, poradenstvo vo vzdelávaní dospelých, rozvoj osobnosti dospelého človeka.

Key words

Counselling, counselling services, types of counselling services, andragogical counseling, counselling in adult education, the development of personality of an adult.

Úvod

V súčasnosti sa na viacerých miestach zdôrazňuje prehľbujúca zložitosť ľudského života a v tejto súvislosti je zrozumiteľná potreba jeho uľahčovania zo strany spoločnosti, ktorá je miestom uplatnenia dospelého človeka a súčasne zdrojom náročných podmienok. Dochádza k rozvoju systému služieb určených pre dospelých, vrátane sociálnych služieb. Služby sú definované ako organizované práce pre obyvateľstvo, predstavujú činnosť inštitúcie zacielenú na vymedzené spoločenské potreby (Služba).

Samostatnou a špecifickou skupinou služieb pre dospelých sú **poradenské služby**. Sledujeme rozvoj rozmanitých druhov poradenských služieb z kvalitatívneho aj kvantitatívneho hľadiska – zdravotné, psychologické, partnerské, manželské, sexuálne, rodinné, rodičovské, rozvodové, personálne, profesijné, kariérne poradenstvo, poradenstvo pre voľný čas, sociálne, občianske, právne, finančné poradenstvo a iné. Poradenské služby chápeme ako organizované a inštitucionalizované **činnosti pomoci** dospelému človeku, ktoré reagujú na potreby človeka a spoločnosti. Ide o služby, ktoré za predpokladu aktívnej účasti jednotlivca napomáhajú jeho adjustáciu, predchádzanie a riešenie individuálnych i spoločenských problémov.

Východiskom rozvoja poradenstva pre dospelých je **konceptia celoživotného poradenstva** ako pomoci jednotlivcovi na jeho „životnej ceste“. Š. Švec (2008, s. 61) zdôrazňuje to, že celoživotné poradenstvo predstavuje proces pomoci jednotlivcom a skupinám porozumieť a prekonať adjustačné problémy a o záťahovom usmerňovaní (študijného, občianskeho, profesijného, manželského, rodičovského a iného) biopsychického a sociálneho vývinu na ich životnej ceste v jednotlivých fázach životného cyklu.

Poradenstvo – predmet pozornosti andragogiky

Na poradenstvo ako predmet záujmu andragogiky v poňati českej a slovenskej koncepcie andragogiky upriamujú pozornosť napr. V. Jochmann (1994), Š. Švec (2004), V. Prusáková (2005). Rôznorodosť života človeka sa prejavuje aj v nutnej diferenciacii andragogickej intervencie, v hľadaní čo najoptimálnejších spôsobov práce s dospelým človekom, pomoci v jeho živote.

V. Jochmann (1994, s. 18) v rámci svojej koncepcie integrálnej andragogiky vymedzuje rozmanité oblasti vedenia ľudí a všestrannej starostlivosti o človeka, vrátane poradenstva rozličného druhu. Š. Švec (2004, s. 18) v súvislosti s diferenciaciou predmetu skúmania andragogiky, adultnou edukáciou (výchovou), pripomína, že jej súčasťami sú inštitucionalizované a profesionalizované činnosti, vzdelávacia a výcviková výučba dospelých, výchovno-sociálna starostlivosť

o dospelých a poradenská služba pre dospelých. V. Prusáková (2005, s. 20–21) ozrejmuje, že pojem edukácia dospelých tvorí základ pre vyjadrenie vlastného poľa skúmania andragogiky – výchovy, vzdelávania, poradenstva pre dospelých. Ďalej vysvetľuje (2005, s. 31), že andragogika ako veda o výchove a vzdelávaní dospelých, ktorá sa orientuje na všetky edukačné formy, metódy a prostriedky pomoci dospelému človeku, v sebe nevyhnutne integruje aj oblasť poradenstva.

Doposiaľ nie presne zodpovedanou otázkou zostáva, v čom spočíva andragogický rozmer poradenstva. Len v malom množstve základnej česko-slovenskej andragogickej literatúry nájdeme v súčasnosti dostatočný priestor venovaný analýze poradenstva z andragogického hľadiska a jeho jednotlivým aspektom (napr. Prusáková, 2005; Palán, Langer, 2008). Uvedený priestor dopĺňajú podnetné štúdie venované poradenstvu z andragogického hľadiska (napr. Kliment, 2003; Pirohová, 2007; Machalová, 2008). Chýbajúcim prvkom v uvedenej problematike je zjednocujúci systémový prístup.

Kľúčovou otázkou zostáva samotné vymedzenie poradenstva z andragogického hľadiska, resp. andragogického poradenstva. V tejto súvislosti nachádzame snahy o vymedzenie **andragogického poradenstva** (napr. Kliment, 2003; Pirohová, 2007; Machalová, 2008) a **poradenstva z andragogického hľadiska** (napr. Švec, 2008), pohľad, ktorý v rámci poradenstva identifikuje aj **výchovno-vzdelávacie aktivity** (Švec, 2008), názor, podľa ktorého je **poradenstvo metódou výchovy a vzdelávania** (Gabura, 1995).

Katedra andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (pracovisko, ktorého členkou je aj autorka) s účasťou riešiteľov z Katedry andragogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v sérii vedecko-výskumných úloh uvedeného pracoviska riešila v období rokov 2006–2008 vedecko-výskumnú úlohu *Systemizácia druhov a foriem andragogického pôsobenia a ich výklad* (Acta Andragogica 1). Riešitelia zaoberajúci sa otázkou druhov a foriem andragogického pôsobenia identifikovali **poradenstvo ako druh andragogického pôsobenia** (vedľa výchovy a vzdelávania) (Prusáková, 2008, s. 19) a **sociálno-andragogické poradenstvo ako druh poradenstva** (Machalová, 2008, s. 65).

Výsledky skoršieho výskumu Katedry andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave realizovaného v rokoch 1996–1998 so zameraním na profesijné kompetencie pracovníkov vo výchove a vzdelávaní dospelých poukázali na miesto poradenskej činnosti medzi základnými pracovnými činnosťami andragógov vo všetkých troch oblastiach andragogickej praxe – profesijnej, kultúrnej aj sociálnej – a na potrebu orientácie obsahu vysokoškolskej prípravy andragógov na oblasť poradenstva (Profesionalita vo výchove a vzdelávaní dospelých, 1999).

P. Kliment (2003, s. 239) tvrdí, že na akýkoľvek druh profesionálneho poradenstva **určeného dospelému jednotlivcovi** možno nazerať ako na andragogické poradenstvo. Výsledná podoba procesu pomoci je totiž určená nielen povahou a obsahom riešeného problému, ale aj osobnosťou dospelého človeka, ktorý do vzťahu pomoci vstupuje ako klient. Vzniká tak dojem, že akýkoľvek druh poradenstva predstavuje poradenstvo andragogické, a to predovšetkým z dôvodu, že je určené dospelému klientovi.

I. Pirohová (2007, s. 91) vymedzenie andragogického poradenstva upresňuje nielen tým, že je určené dospelému jednotlivcovi, ale aj tým, že ide o **špecifickú formu pomoci klientovi v problémových situáciách (ak je možná intervencia edukáciou, vzdelávaním), v učení sa, v uspokojovaní vzdelávacích potrieb klienta, v jeho sebarealizácii**. V tejto súvislosti uvádza, že andragogické poradenstvo je skôr súčasťou kariérového poradenstva, poradenstva pre nezamestnaných, poradenstva súvisiaceho s orientáciou v trávení voľného času, života v komunite, uspokojovaním vzdelávacích potrieb záujmovým a občianskym vzdelávaním.

M. Machalová (2008, s. 63–64) dopĺňa, že v súčasnej dobe a spoločenskej situácii charakterizovanej rôznorodosťou spoločenských problémov, pod tlakom zmien v spoločenskom i osobnom živote sa do popredia dostávajú **služby pomoci, ktoré podporujú vzdelávanie a učenie sa dospelých**, pričom zvláštnu pozornosť si zasluhuje andragogické poradenstvo. Andragogickým poradenstvom sa **sleduje pomoc dospelým vyrovnáť sa s výzvami života, s problémami pri zvládaní náročných situácií, s okolnosťami uskutočnenia životných vývinových a rozvojových úloh**.

M. Machalová (2008, s. 66) pokračuje vo svojich úvahách aj ďalej a predostiera tri druhy andragogického poradenstva, a to na základe toho, že poradenstvo sa môže uplatniť v troch oblastiach, ktoré korešpondujú s koncepciou andragogiky, a jej troch subsystémov profesijnou, sociálnou a kultúrnou andragogikou:

- a) V oblasti profesijného života dospelých ako **profesijno-andragogické poradenstvo** v prieniku s profesijným poradenstvom. Toto poradenstvo sa týka voľby, udržania, zmeny profesie (resp. zamestnania) a vzdelávania na trhu práce.
- b) V oblasti sociálnych podmienok a životných situácií dospelých ako **sociálno-andragogické poradenstvo**. V tomto poradenstve sa kladie dôraz na sociálnu funkciu vzdelávania dospelých v prieniku so sociálnym poradenstvom a praktickou sociálnou prácou.
- c) V oblasti záujmovo seberealizačných aktivít dospelých ako **kultúrno-záujmové andragogické poradenstvo** v prieniku s informačným poradenstvom v oblasti kultúry a osvetly.

Poradenstvo z **andragogického hľadiska** predstavuje Š. Švec (2008, s. 61–62) ako špecializáciu andragogickej práce, polydisciplinárny odbor edukačnej profesie, štúdia a vedy o pomoci jednotlivcom a skupinám na ich životnej ceste v jednotlivých fázach životného cyklu. Autor ďalej upozorňuje aj na to, že **poradenská služba zahŕňa** okrem poskytovania diagnostických a prognostických informácií, profylaktických a terapeutických rád a pokynov, riešenia problémov, povzbudení, poučení a odporúčaní, orientačných konzultácií a diskusií, aj **výchovno-vzdelávacie a výchovno-výcvikové opatrenia a iné edukačné aktivity**.

J. Gabura (1995, s. 13) pri vysvetľovaní možností poradenstva zdôrazňuje, že užitočnejší je širší pohľad na poradenstvo (nielen ako poskytovanie rád a návodov ako jediný možný spôsob práce), ktorý poradenstvo chápe ako **metódu výchovy a vzdelávania**, ako metódu pomoci človeku pri riešení problémov a pri hľadaní nových primeranejších foriem života.

Poradenstvo ako nástroj rozvoja dospelého človeka

Pridanou hodnotou poradenskej pomoci je podľa nás **rozvoj osobnosti dospelého človeka**, aktuálne ako závažný predpoklad riešenia problému a perspektívne v prospech dosiahnutia a udržania duševného a telesného zdravia dospelého človeka, jeho sociálnej adjustácie a seberealizácie. Ide o skutočnosť, ktorá je známa, ale častokrát v praxi poradenských služieb málo vedomá.

V zmysle rozvoja osobnosti dospelého človeka má poradca pred sebou predstavu dospelého človeka s konkrétnymi vlastnosťami, ktoré prispievajú k adekvátnemu zvládaniu života. Medzi kľúčové určite patria **autonómnosť dospelého človeka, rozhodnosť, zodpovednosť, aktívny prístup k sebe a k životu**, ktorý primárne v sebe zahŕňa adekvátnu starostlivosť o seba a o druhých. J. Pelikán (2007) pomenováva medzi osobnostnými charakteristikami človeka dôležitými pre jeho uplatnenie v živote sedem integrujúcich vlastností osobnosti, medzi nimi aj adekvátnu sebareflexiu, aktívnu životnú pozíciu a zmysel pre zodpovednosť. **Adekvátna sebareflexia** je podľa autora pre človeka dôležitá preto, aby pochopil svoje možnosti, aby sa stal subjektom vlastného konania, samostatnou osobnosťou. **Aktívna pozícia v živote** predpokladá schopnosť orientácie v nových situáciách, pripravenosť ich riešiť, zahŕňa citlivé vnímanie okolitého sveta a reakcie naň. Obidve charakteristiky sú prepojené so **zmyslom pre zodpovednosť**. M. Machalová (2008, s. 67) vidí zmysel andragogického poradenstva vo vedení dospelých k aktivite, autonómnosti, samostatnosti, zodpovednosti pri zvládaní životných úloh – pomoc k svojpomoci.

Východisko nášho chápania poradenstva je v **konceptii humanistického poradenstva**, ktoré zdôrazňuje jeho **roztvíjajúce ciele**, zdôrazňuje nutnosť aktivizovať

vnútorné osobnostné potenciály v človeku, rozvíjať jeho sebauvedomenie, vnútornú autonómiu, zodpovednosť za vlastné rozhodnutia a voľby, rozvíjať vlastnú budúcnosť a vedieť revidovať životnú cestu v ktorejkoľvek fáze. Výhodou humanisticky orientovaného poradenstva je porozumenie špecifickosti úloh, situácií, problémov, životných cieľov, hodnotového zamerania človeka. Poradenstvo aktivizuje kreatívny proces v živote človeka v záujme jeho sebauskutočnenia, sebaaktualizácie, sebauplatnenia a sebaaprekonávania (Koščo a kol., 1987, s. 22–24).

Poradca je ten, ktorý **facilituje, umožňuje, uľahčuje** niečie, **klientove učenie sa**. Ide o termíny humanistickej didaktiky pre označenie učiteľa, vychovávateľa, poradcu, ktorý citlivo, empaticky a tvorivo napomáha niekomu cieľavedome a samostatne učiť sa, rozvíjať a sebazdokonaľovať (Švec, 2008, s. 114). Slovanmi J. Gaburu (1995, s. 13) poradenstvo predstavuje vzťah pomoci, pričom poradca má snahu podporiť rast, rozvoj, zrelosť a lepšie uplatnenie klienta, aby sa efektívnejšie orientoval vo svete a vyrovnával so životom.

Samotný proces poradenskej práce by mal uľahčovať aj aktívny prístup klienta, ktorý z vlastného presvedčenia vyhľadáva pomoc a dobrovoľne vstúpuje do poradenského procesu. Zmenu vzťahu dospelého človeka k poradenstvu z dôvodu prehlbujúcej sa zložitosti života predpokladá aj Z. Palán (2007, s. 68). Akceptované bude tzv. **aktívne poradenstvo** vyhľadávané klientmi, ktorí potrebujú poradiť. V tejto súvislosti predpokladá vznik všestranne komunikačne dostupných poradenských sietí, call centier, centier bilančnej diagnostiky.

Podstatu poradenskej práce vidíme v analýze predloženej situácie a projektovaní jej riešenia. Len v krátkosti si pripomenieme ich podstatu. **Analýza a posúdenie problému, ktorý prináša klient**, odкрýva vlastnosti danej situácie (problému), príčiny vzniku, priebeh, vývin, možné dôsledky. Umožňuje klientovi bližšie sa oboznámiť s vlastnosťami situácie, porozumieť jej, nahliadnuť na situáciu a problém z novej širšej, doplnenej perspektívy, získať kontakt s danou situáciou, overiť si správnosť svojho videnia problému. V tejto súvislosti J. Gabura (1995, s. 52) hovorí o použití **anamnézy problému klienta** ako diagnostického nástroja. Poradca zisťuje históriu problému a jeho etiológiu. Pre poradcu je dôležité zistenie, čo klient v prospech riešenia problému už podnikol.

Projektovanie riešenia predloženej situácie, problému v spolupráci s klientom znamená vymedzenie návodov na riešenie, alternatív riešenia. Poradca vedie klienta k uvedomeniu si a prijatiu zodpovednosti za vzniknutú situáciu, problém, k preskúmaniu vnútorných prekážok, ktoré prispeli k danej situácii a k možnému aktívnemu ovplyvneniu danej situácie zo strany klienta vlastným rozhodnutím, k zváženiu dôsledkov vybraného riešenia.

Ak hovoríme o pridanej hodnote poradenstva, ktoré zvyšuje jeho efektívnosť, o rozvoji osobnosti dospelého človeka, je potrebné zdôrazniť, že počas celého priebehu poradenskej práce, aj pri analýze problémovej situácie, aj v projektovaní jej riešenia, je úlohou poradcu podporovať, aktivizovať, motivovať a podnecovať klienta k sebarozvoju ako závažnému predpokladu efektívneho priebehu poradenskej práce, riešenia problému, zvládnutia situácie, pozitívnej zmeny v živote. Znamená to, že samotná kvalita poradenskej práce, zásady, na ktorých je postavená, slúžia k rozvoju pozitívnych charakteristík človeka, ktoré sú významné z hľadiska riešenia problému a uplatnenia v živote (napr. samostatnosť, rozhodnosť, zodpovednosť, aktívny prístup).

Podstata poradenskej práce v našom ponímaní sa prelína s vymedzením základného rámca systematického procesu práce s klientom podľa Z. Palána a T. Langeru (2008, s. 173). Autori vymedzujú v tejto súvislosti diagnostiku individuálnej situácie klienta, stanovovanie a prejednávanie alternatív riešenia tejto situácie a konkrétne opatrenia a činnosti smerujúce k odstráneniu či aspoň zmierneniu problému klienta. Rovnako sa zmieni autori (2008, s. 172) v rámci poradenskej intervencie vyjadrujú o motivácii, aktivizácii a podpore klienta, a síce ako o podstatných zásadách poradenskej intervencie.

Na základe uvedeného môžeme konštatovať, že vo vnútri poradenskej práce má svoje kľúčové miesto aj **vedenie**. Poradca **vedie svojho klienta k rozvoju jeho osobnosti**, k pozitívnej zmene v jeho vlastnostiach (vedomostiach, schopnostiach, zručnostiach), podnecuje jeho učenie sa v záujme riešenia problému a uplatnenia v živote. Znamená to, že jednou zo základných vlastností poradenstva je, že prispieva k rozvoju osobnosti dospelého človeka, k pozitívnej zmene v jeho vlastnostiach. Uvedenú skutočnosť musí mať na zreteli poradca, resp. má sa odraziť v charaktere poradenskej práce a v princípoch, na ktorých je poradenská práca postavená, v cieľoch, ktoré sleduje, v uplatňovaných formách a metódach. Z uvedeného sa profilujú otázky, ktoré si má klásť andragogika pri skúmaní poradenstva.

Druhy poradenských služieb

Z praxe poradenských služieb je zrejmé, že poradenskú pomoc vyhľadávajú **tí, ktorí sa ocitli v nejakej problémovej situácii a svojpomoc nepostačuje na riešenie problému**.

Ľudia obyčajne v stave záťažových situácií (problémových situácií) uplatňujú najčastejšie tri základné stratégie ich zvládania. Jednou z nich je aj **stratégia vyhľadávania sociálnej podpory, rady, poradenia** alebo jednoduchého ľudského

kontakto. Uvedenú stratégiu dopĺňa **inštrumentálna stratégia**, ktorá znamená aktívne riešenie zamerané na problém, a **stratégia vyhýbania sa** fyzicky i psychicky (Machalová, 2006, s. 151).

Psychologický pohľad na problémové situácie prináša M. Machalová (2006, s. 42, pozri s. 41–45), podľa ktorej celožitovný vývin predstavujú konkrétne situácie životnej cesty jednotlivca. Prežívané životné situácie sú spojené aj s možnými problémami. Stávajú sa tak výzvou pre zvládanie (čo je úloha pre jednotlivca) a pre pomoc a vedenie (čo je úloha vzdelávania, poradenstva).

Inak povedané, problémy, ktoré človek v období dospelosti rieši, sa dotýkajú základných oblastí jeho života a korešpondujú so základnými rolami, ktoré dospelý človek vo svojom živote zastáva (pozri napr. Bližkovský, 1992, s. 129–130, sociologický pohľad). Uvedené problémy sa viažu na osobný, partnerský, rodinný, profesijný, voľnočasový aj občiansky život dospelého človeka:

- **Osobný život** – napr. problémy zdravotné, psychické a pod.
- **Partnerský život** – napr. sexuálne problémy, partnerské problémy, problémy súvisiace s rozhodom, so spolužitím s rodičmi partnera a pod.
- **Rodinný život** – napr. problémy súvisiace s rozvodom partnerov, problémy súvisiace s nezamestnanosťou člena rodiny, s násilím v rodine, so závislosťou člena rodiny, problémy súvisiace s problémovou výchovou detí a pod.
- **Profesijný život** – problémy vyplývajúce z nezamestnanosti, zmeny zamestnania, cestovania za prácou, nástupu matiek po materskej dovolenke do pracovného procesu, nerovného prístupu na trhu práce, umiestňovania zdravotne postihnutých na trhu práce, návratu odsúdených po výkone trestu odňatia slobody alebo abstínujúcich drogovu závislých na trh práce a pod.
- **Voľnočasový život** – napr. problémy so zmysluplným využívaním voľného času, možnosťami voľnočasových aktivít a pod.
- **Občiansky život** – napr. problémy súvisiace so sociálnym zabezpečením, finančné problémy, susedské problémy, problémy súvisiace s migráciou, problémy vyplývajúce zo spolužitia s menšinami a pod.

Z uvedených oblastí môžeme následne odvodiť aj druhy poradenských služieb a súčasne sa nám zreteľnejšie definujú aj cieľové skupiny, pre ktoré sú poradenské služby určené. V praxi uvedených druhov poradenských služieb sledujeme ich rozdielny vývoj. V Tabuľke 1 načrtávame základné druhy poradenských služieb (pozri Tab. 1).

Na tomto mieste sa otvára otázka, kde sa medzi vymedzenými druhmi poradenských služieb nachádza andragogické poradenstvo. Na základe toho, čo uvádzame v predchádzajúcej časti príspevku, andragogické poradenstvo sa

najčastejšie chápe ako poradenstvo vo vzdelávaní dospelých a tradične sa viaže na profesijný život dospelého človeka. Prax ukazuje, že poradenstvo v profesijnom vzdelávaní má relatívne samostatné postavenie v rámci profesijného poradenstva, resp. kariérneho poradenstva, poradenstva pre zamestnancov, poradenstva pre nezamestnaných. Postupne sa bude rozširovať na celú oblasť vzdelávania dospelých. Na základe vyššie uvedeného si dovoľíme tvrdiť, že aj pri riešení ďalších problémov života dospelého človeka zohráva významnú úlohu edukačná intervencia. V príspevku načrtávame širší pohľad na andragogické poradenstvo. Prijateľnejší je pre nás koncept, podľa ktorého je andragogické poradenstvo súčasťou poradenstva akéhokoľvek druhu v tom zmysle, že úlohou poradenstva akéhokoľvek druhu je prispievať k rozvoju osobnosti dospelého človeka, podnecovať klientove učenie sa v prospech efektívnejšieho uplatnenia v jednotlivých oblastiach jeho života. V praxi by to znamenalo, že poradca v ktorejkoľvek oblasti poradenských služieb by mal disponovať aj andragogickým portfóliom vedomostí a zručností.

Tab. 1: Druhy a cieľové skupiny poradenských služieb

Základné oblasti života dospelého človeka	Druhy poradenských služieb	Cieľové skupiny
Osobný život	zdravotné, psychologické, sociálne, špeciálne poradenstvo	dospelí so zdravotnými, psychickými problémami, so zdravotným postihnutím, seniori
Partnerský život	partnerské, sexuálne, predmanželské poradenstvo	životní partneri
Rodinný život	manželské, sexuálne, rodinné, rodičovské, rozvodové, porozvodové poradenstvo	manželia, rodičia, rodina, náhradní rodičia, pestúni, rozvádžajúci sa, rozvedení
Profesijný život	profesijné, kariérne poradenstvo, personálne poradenstvo, poradenstvo pre nezamestnaných, poradenstvo vo vzdelávaní	zamestnanci, nezamestnaní
Voľnočasový život	poradenstvo pre voľný čas	užívatelia voľného času
Občiansky život	sociálne, občianske, právne, ekologické, finančné poradenstvo	občania, spotrebiteľia, prisťahovalci, prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, bezdomovci

Záver

Príspevkom by sa autorka rada pripojila do diskusie k profilovaniu andragogického poradenstva. Andragogika nemá v záujme zasahovať v otázke poradenstva do poľa iných vedných oblastí. Rovnaký predmet záujmu vidí vlastnými očami a jej úlohou je prispieť k zefektívneniu poradenskej práce. V rámci množstva úloh vytvorenia efektívneho systému poradenských služieb vidíme úlohy aj pre andragogiku. Prezentujeme názor, podľa ktorého je poradenstvo nástrojom rozvoja osobnosti dospelého človeka v záujme jeho uplatnenia v živote.

Literatúra

- ACTA ANDRAGOGICA 1. Zborník príspevkov výskumného projektu grantovej úlohy VEGA MŠ SR č. V-06-434-00 Systemizácia druhov a foriem andragogického pôsobenia a ich výklad. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. 157 s.
- BLIŽKOVSKÝ, B. *Systémová pedagogika pro studium a tvůrčí praxi*. Ostrava: Amosium servis, 1992. 303 s.
- GABURA, J. Poradenský proces. In GABURA, J., PRUŽINSKÁ, J. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. s. 13–101.
- JOCHMANN, V. Integrální andragogika. In *Andragogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1994. s. 15–21.
- KLIMENT, P. Poradenství jako součást formálního curricula studijního oboru andragogika. In *Kurikulum andragogiky*. Sborník. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s. 237–240.
- KOŠČO, J. a kol. *Poradenská psychológia*. Bratislava: SPN, 1987. 446 s.
- MACHALOVÁ, M. Andragogické a sociálno-andragogické poradenstvo v kontexte celoživotného učenia sa a vzdelávania. In *Acta Andragogica 1*. Zborník príspevkov výskumného projektu grantovej úlohy VEGA MŠ SR č. V-06-434-00 Systemizácia druhov a foriem andragogického pôsobenia a ich výklad. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. s. 63–70.
- MACHALOVÁ, M. *Psychológia vo vzdelávaní dospelých*. 2. vyd. Bratislava: Gerlach Print, 2006. 224 s.
- PALÁN, Z. *Další vzdělávání ve světě změn*. Praha: Univerzita Jana Amosa Komenského, 2007. 72 s.
- PALÁN, Z., LANGER, T. *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Jana Amosa Komenského, 2008. 183 s.
- PELIKÁN, J. *Hledání těžiště výchovy*. Praha: Univerzita Karlova Nakladatelství Karolinum, 2007. 175 s.

- PIROHOVÁ, I. K andragogickému poradenstvu. In *Role vysokých škol v rozvíjení koncepce celoživotního vzdělávání: další vzdělávání na vysokých školách*. Sborník. Praha: Mowshe s.r.o., 2007. s. 90–95.
- Profesionalita vo výchove a vzdelávaní dospelých*. Zborník z vedeckej konferencie. Ed. Perhács, J. Bratislava: FF UK, 1999. 116 s.
- PRUSÁKOVÁ, V. Systemizácia druhov a foriem andragogického pôsobenia v subsysteme profesijná andragogika. In *Acta Andragogica 1*. Zborník príspevkov výskumného projektu grantovej úlohy VEGA MŠ SR č. V-06-434-00 Systemizácia druhov a foriem andragogického pôsobenia a ich výklad. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. s. 17–28.
- PRUSÁKOVÁ, V. *Základy andragogiky I*. Bratislava: Gerlach Print, 2005. 120 s. Služba. *Elektronický lexikon slovenského jazyka* [online].
Dostupné z: <http://www.slex.sk/index.asp>
- ŠVEC, Š. *Anglicko-slovenský lexikón pedagogiky a andragogiky*. Bratislava: Vydavateľstvo IRIS, 2008.
- ŠVEC, Š. *Predmet andragogiky a predmetová diferenciacia*. In *Vzdelávanie dospelých*, roč. 9, č. 4, 2004, s. 14–23.